

Handläggare: Anders Nilfjord
Telefon: 508 29 288

Till
Kommunfullmäktige

Förskolepeng för kommunala förskolor och familjedaghem

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta följande

Förslag till utformning av förskolepeng godkänns i enlighet med vad som anförts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Den föreslagna förskolepengen införs den 1 januari 2009.

Irene Lundquist Svenonius
Stadsdirektör

Gunnar Björkman
Biträdande stadsdirektör

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslöt i budget för 2008 med inriktning för 2009 och 2010 att en förskolepeng ska införas från och med den 1 juli 2008. Stadsledningskontoret föreslår dock att införandet sker först den 1 januari 2009. En förutsättning för god ekonomisk

hushållning är att stadens nämnder ges möjlighet till en god framförhållning när det gäller förändrade förutsättningar för sina verksamheter. Stadsledningskontoret anser därför att ett införande av förskolepeng vid årsskiftet ger bättre förutsättningar för stadsdelsnämnderna.

Förskolepengen ska utgöra en lägsta nivå på den andel av grundschablonen som stadsdelsnämnderna måste fördela till förskolorna. Utgångspunkten i stadsledningskontorets förslag är en stor andel av resurserna ska fördelas ut direkt till respektive förskola, vilket stärker de kommunala förskolornas frihet och skapar konkurrensneutralitet mellan de kommunala och enskilt drivna förskolorna. En förutsättning för en väl fungerande förskolepeng är att det är tydligt vad som ingår i pengens innan den fastställs. Förutsättningarna för stadsdelsnämnderna ser väldigt olika ut och de nuvarande interna pengssystemen varierar i hög grad.

Stadsledningskontorets förslag är att förskolepengen ska utgöra 77 % av grundschablonen. I pengens ska alla kostnader, utom vissa lokalkostnader samt förvaltnings- och verksamhetsövergripande administration, ingå. För familjedaghemmen föreslås förskolepengen uppgå till 94 %.

Stadsdelsnämnderna får i dagsläget en särskild ersättning för extra kostnader för att klara barnomsorgsgarantin. I takt med att barnantalet har ökat har även den enskilt drivna verksamheten ökat, vilket innebär att även de enskilt drivna tar ansvar för utbyggnaden av förskolan. Eftersom denna ersättning enbart är riktad till den kommunalt drivna förskolan föreslår stadsledningskontoret, för att ytterligare stärka konkurrensneutraliteten, att ersättningen upphör 2009.

Bakgrund

Nuvarande resursfördelningssystem för förskolan består av följande två delar:

1. En åldersindeldad grundschablon som är lika för varje barn i respektive åldersgrupper och lika i alla stadsdelsnämnder.
2. En tilläggschablon som är olika för varje stadsdelsnämnd beroende på socioekonomiska förhållanden.

Grundschablonen avser grundläggande verksamhet i förskola samt ett basbehov av språkstöd i förskolan.

Den socioekonomiska tilläggschablonen i förskolan avser hemstadsdelsnämndens behov av extra språkstöd och barn med behov av särskilt stöd. Varje stadsdelsnämnd fördelar själva det socioekonomiska tilläggsbeloppet till områdets kommunala förskolor med hänsyn till de lokala behoven. Tilläggschablonen kan exempelvis användas till extra språksatsningar eller grupper som är socialt och ekonomiskt missgynnade.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslöt i budget för 2008 att en kommunal förskolepeng ska införas fr.o.m. den 1 juli 2008. Förskolepengen ska utgöra en lägsta nivå på den andel av grund-

schablonen som stadsdelsnämnderna måste fördela till förskolorna. Den kommunala förskolepengen ska inte förväxlas med den peng som utbildningsnämnden betalar ut till enskilt drivna förskolor och som i princip utgörs av den åldersindelade grundschablonen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsledningskontorets finansavdelning.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Kommunfullmäktige har beslutat att en förskolepeng ska införas från 1 juli 2008. Stadsledningskontoret föreslår dock ändå att införandet sker först den 1 januari 2009. En förutsättning för god ekonomisk hushållning är att stadens nämnder ges möjlighet till en god framförhållning när det gäller förändrade förutsättningarna för sina verksamheter. Enligt kontorets uppfattning skulle nämnderna få för kort tid att anpassa sig till förändrade förutsättningar under pågående verksamhetsår om förskolepengen införs 1 juli 2008. Stadsledningskontoret anser därför att ett införande av förskolepeng vid årsskiftet ger bättre förutsättningar för stadsdelsnämnderna.

Stadsledningskontorets utgångspunkt är att en så stor andel som möjligt av resurserna ska fördelas ut direkt till respektive förskola. Kontoret anser att förskolepengen ska utgöra den lägsta nivå en stadsdelsnämnd ska fördela till varje förskola/familjedaghem. Det betyder att stadsdelsnämnderna kan fördela ut mer av schablonen, men inte mindre. Stadsdelsnämndernas nuvarande interna pengsystem varierar i hög grad, både vad gäller nivå och vad som ingår i peng, vilket måste tas hänsyn till i förslaget nedan. Stadsledningskontoret anser att kostnader som förskolorna kan påverka bör fördelas till respektive enhet. Detta stärker de kommunala förskolornas frihet och ansvar. Det skapar även mer likvärdiga förhållanden mellan de kommunala och enskilt drivna verksamheterna. En förutsättning för en väl fungerande förskolepeng är att det är tydligt vad som ingår i peng innan den fastställs.

Förvaltnings- och verksamhetsövergripande kostnader

De enskilda enheterna kan inte påverka de förvaltningsövergripande kostnaderna för nämnd och ekonomi- och personaladministration samt gemensamma IT-kostnader. Dessa kostnader föreslås därför inte ingå i förskolepengen. Stadsdelsnämndernas kostnader för detta varierar mellan 5,6 % och 3,0 % med ett genomsnitt på ca 4 % av budgeten. Samma resonemang gäller för vissa verksamhetsövergripande kostnader som avdelningschefer, köhandläggare, verksamhetssystem m.m. och dessa föreslås därför inte ingå i förskolepengen. De verksamhetsövergripande kostnaderna beräknas uppgå till i genomsnitt ca 1-2 % av schablonen. Sammanlagt beräknas förvaltnings- och verksamhetsövergripande kostnader uppgå till ca 5-6 % i genomsnitt.

Lokaler

Lokalhyrorna kan variera kraftigt mellan olika förskolor och flera stadsdelsnämnder har tvingats till dyra lokallösningar för att klara barnomsorgsgarantin. Ombyggnads- och större underhållskostnader m.m. kan variera mycket mellan åren och är därför svåra att hante-

ra för en enskild enhet. Kostnader för el, vatten och uppvärmning ingår ofta i hyran och är av det skälet svåra att särskilja från lokalhyran. Stadsledningskontoret föreslår att samtliga dessa kostnader inte ingår i förskolepengen. Övriga lokalkostnader som t.ex. kostnader för städning och sophämtning är lättare att särskilja och kan därför ingå i pengan liksom mindre underhållsåtgärder. Lokalkostnader exklusive städning, sophämtning m.m. uppgår i genomsnitt till ca 16 % av förskoleschablonen.

Förslag till förskolepeng

Sammanlagt uppgår de kostnader som föreslås ligga utanför förskolepengen till i genomsnitt ca 22 % av schablonen. Detta innebär att förskolepengen skulle kunna vara 78 % av grundschablonen. Eftersom lokalhyrorna varierar kraftigt mellan olika stadsdelsnämnder och i vissa fall är mycket högre än genomsnittet, främst innerstadsstadsdelar och stadsdelsnämnder med mycket nyproduktion, föreslår stadsledningskontoret att förskolepengen uppgår till 77 % av förskoleschablonen. I bilaga 2 framgår stadsdelsnämndernas förskolepeng 2008. Stadsdelsnämndernas peng är inte helt jämförbar då den är olika utformad och har olika innehåll.

Stadsledningskontoret föreslår en gemensam nivå på 77 % oavsett barnets ålder. Kommunfullmäktiges grundschablon varierar redan beroende på ålder varför stadsledningskontoret inte finner någon anledning att ändra detta. För familjedaghemmen föreslår stadsledningskontoret en peng på 94 %. Anledningen till den högre pengan för familjedaghemmen är att dessa inte bör vara med och finansiera förskolelokaler samt att det i familjedaghemsschablonen redan finns ett lokalavdrag. Förskolepengen utgör endast en lägsta nivå på den andel av grundschablonen som stadsdelsnämnderna måste fördela till förskolorna och stadsdelsnämnderna har möjlighet att besluta om en högre peng. I bilaga 1 redovisas en simulering av effekterna av föreslagen förskolepeng. Utöver grundschablon och den särskilda ersättningen för att klara barnomsorgsgarantin tillkommer den socioekonomiska tilläggsschablonen. Nedan framgår hur förskolepengen skulle se ut utifrån grundschablonen 2008.

	Grundschablon 2008	Peng
Förskola 1-3 år (77 %)	125 145	96 361
Förskola 4-5 år (77 %)	105 055	80 892
Allmän förskola (77 %)	49 930	38 446
Familjedaghem 1-3 år (94 %)	114 145	107 296
Familjedaghem 4-5 år (94 %)	94 055	88 412

Särskild ersättning för att klara barnomsorgsgarantin

Stadsdelsnämnderna får i dagsläget en särskild ersättning för att klara barnomsorgsgarantin. I budgeten för 2008 är ersättningen 48 mnkr. Bakgrunden till ersättningen är att stadsdelsnämnderna har ansvaret att erbjuda föräldrar plats i närområdet inom tre månader. Detta ansågs vid införandet medföra att stadsdelsnämnderna måste ha en viss överkapacitet för att klara kommande inskrivningar. Barnantalet har under de senaste åren vuxit kraftigt vilket har lett till en stor utbyggnad av förskolan. I takt med att antalet barn ökat har

även andelen enskilt driven verksamhet ökat. Vid avläsningen i september 2007 gick ungefär en tredjedel av barnen i enskilt driven förskola och utvecklingen pekar på att antalet barn i enskilt driven förskola kommer att fortsätta öka. Detta innebär att även de enskilda tar ansvar för utbyggnaden av förskolan. Eftersom denna ersättning enbart är riktad till den kommunalt drivna förskolan föreslår stadsledningskontoret, för att ytterligare stärka konkurrensneutraliteten, att den särskilda ersättningen för att klara barnomsorgsgarantin upphör 2009.

Stadsledningskontoret föreslår därför kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att förskolepengen utformas i enlighet med vad som framgår av detta tjänsteutlåtande.

-
- Bilaga 1 – Simulering av effekter av förskolepeng
Bilaga 2 – Förskolepeng år 2008, beslutad av respektive stadsdelsnämnd

Bilaga 1 – Simulering av effekter av förskolepeng Förskolepeng på 77 % av schablonen

SDN	Schablon 2008	Barn- omsorgs- garanti	Summa	Peng 77% av scha- blon	Peng familje- daghem 94%	Avdelnings- administration*	Lokal- kostnader**	Summa	Avvikelse kf-budget - kostnader	Socio- ekono- miskt tilläggs- anslag
Rinkeby-Kista	243,3	3,4	246,7	-186,5	-1,1	-4,9	-31,3	-223,8	22,9	82,9
Spånga-Tensta	239,5	2,9	242,4	-181,5	-3,6	-4,4	-35,4	-224,9	17,5	50,1
Hässelby-Vällingby	252,0	4,0	256,0	-184,2	-12,0	-4,5	-29,1	-229,8	26,2	41,5
Bromma	309,2	4,2	313,4	-235,6	-3,0	-4,9	-49,5	-293,0	20,4	15,6
Kungsholmen	168,8	2,9	171,7	-129,2	-1,0	-2,7	-32,8	-165,7	6,0	10,7
Normalm	171,8	3,6	175,4	-132,3	0,0	-2,8	-31,6	-166,7	8,7	12,5
Östermalm	185,2	3,0	188,2	-141,4	-1,5	-3,0	-36,8	-182,7	5,5	12,1
Södermalm	304,6	6,1	310,7	-231,0	-4,4	-5,0	-64,7	-305,1	5,6	24,1
Enskede-Årsta-Vantör	352,5	5,2	357,7	-266,2	-6,4	-6,3	-45,2	-324,0	33,7	61,6
Skarpnäck	164,1	2,4	166,5	-124,1	-2,7	-2,8	-27,7	-157,3	9,2	22,5
Farsta	182,2	2,6	184,8	-140,0	-0,3	-3,2	-23,6	-167,1	17,7	29,8
Älvsjö	143,3	1,6	144,9	-108,4	-2,3	-2,3	-20,7	-133,7	11,2	8,9
Hägersten-Liljeholmen	320,9	4,0	324,9	-245,3	-2,2	-5,2	-45,4	-298,1	26,8	21,6
Skärholmen	157,6	2,1	159,7	-119,8	-2,0	-3,1	-28,2	-153,0	6,7	45,8

*) 1,5% av kf-budget för förskoleverksamheten

**) Beräknad på andel av schablon 2006

Bilaga 2 – Förskolepeng år 2008, beslutad av respektive stadsdelsnämnd

(Uppgifterna är ej helt jämförbara då de täcker olika saker)

	Förskola				Familjedaghem				Allmän förskola	
	1-3 år		4-5 år		1-3 år		4-5 år			
Rinkeby-Kista	104 956	83,9%	89 090	84,8%	85 468	74,9%	53 012	56,4%	33 962	68,0%
Spånga-Tensta	101 823	81,4%	81 288	77,4%	113 613	99,5%	93 539	99,5%	34 024	68,1%
Hässelby - Vällingby	81 000	64,7%	81 000	77,1%					37 500	75,1%
Bromma	96 876	77,4%	76 303	72,6%	99 797	87,4%	75 319	80,1%		
Kungsholmen	95 650	76,4%	79 300	75,5%	109 600	96,0%	89 500	95,2%	36 500	73,1%
Norrmalm	96 048	76,7%	77 987	74,2%						
Östermalm	94 885	75,8%	79 320	75,5%	114 145	100,0%	94 055	100,0%	37 695	75,5%
Södermalm	98 791	78,9%	79 472	75,6%	98 791	86,5%	79 472	84,5%	39 815	79,7%
Enskede - Årsta - Vantör	102 340	81,8%	86 160	82,0%	105 650	92,6%	85 560	91,0%		
Skarpnäck	90 992	72,7%	77 581	73,8%	90 992	79,7%	77 581	82,5%		
Farsta	96 310	77,0%	75 875	72,2%	103 835	91,0%	83 405	88,7%	27 490	55,1%
Älvsjö	91 196	72,9%	76 601	72,9%	91 196	79,9%	76 601	81,4%	38 259	76,6%
Hägersten - Liljeholmen	98 194	78,5%	77 306	73,6%	98 194	86,0%	77 306	82,2%	39 672	79,5%
Skärholmen	100 116	80,0%	84 044	80,0%	106 726	93,5%	87 941	93,5%	39 944	80,0%
Lägst	81 000	64,7%	75 875	72,2%	85 468	74,9%	53 012	56,4%	27 490	55,1%
Medel	96 370	77,0%	80 095	76,2%	101 501	88,9%	81 108	86,2%	36 486	73,1%
Median	96 593	77,2%	79 310	75,5%	101 816	89,2%	81 439	86,6%	37 598	75,3%
Högst	104 956	83,9%	89 090	84,8%	114 145	100,0%	94 055	100,0%	39 944	80,0%